

PRIMA LUNA, BEST OF BOTH WORLDS

Om maar direct met de deur in huis te vallen, ik ben geen fan van buizenversterkers. Meestal is de basweergave niet om over naar huis te schrijven, zijn het met opzet ouderwetse ontwerpen, maken ze gebruik van gevaarlijk hoge spanningen, willen ze nog wel eens ruisen, zijn ze onderhoudsgevoelig en moet je ze 'inspelen' tot de buizen bijna versleten zijn. Kortom, ik ben (of beter was) niet vies van de gebruikelijke vooroordelen. Toen onze hoofdredacteur mij vroeg eens mijn mening te geven over de PrimaLuna EVO 100 Ultra lineaire geïntegreerde versterker had dus ik zo mijn bedenkingen.

Eerst maar eens uitpakken. Een stevige kartonnen doos waarin niet alleen tussen forse schuimplaten een relatief zware (17 kg) versterker, maar ook een smalle sierlijke afstandsbediening, reserve zekeringen, een paar witte handschoentjes, gebruiksaanwijzingen en een zakje met rubberen ringetjes en dopjes zaten.

Die ringetjes zijn onder andere voor de afstandsbediening zodat die niet krast op een tafel en die dopjes zijn bedoeld voor de bescherming/kooi die over de buizen staat. Mijn eerste reactie: "Heel goed, eindelijk worden die buizen eens een keer goed beschermd". Buizen hebben tenslotte een glazen omhulling en de gebruikte spanningen zijn hoog. Een ongelukje kan vervelende gevolgen hebben.

Deze bescherming/kooi is makkelijk af te nemen als je eens in de 2000-3000 uur de buizen wilt vervangen. Wanneer je deze versterker nieuw uit de doos haalt zijn de eindbuizen nog voorzien van een schuimbescherming en makkelijk te verwijderen. Die buizen zijn trouwens Prima Luna Silver Label buizen. Wat eigenlijk wil zeggen dat Prima Luna een 60 van de 100 voorselectie doet. Daardoor zijn de buizen van beter dan gemiddelde kwaliteit zonder dat er extreem geselecteerd wordt. De prijs/kwaliteitverhouding van de buizen en uiteindelijk natuurlijk ook van de versterker komt dat ten goede.

Zoals gebruikelijk lees ik de gebruiksaanwijzing wel. Al snel blijkt dat deze buizenversterker niet zomaar een gewone buizenversterker is. De eerste aanwijzing daarvoor zijnde gemotoriseerde volumeregelaar en source selectie. Die worden niet met ENIAC-achtige buizen logica bestuurd, maar gewoon op moderne wijze. Ook voor de MD voorversterker wordt niet moeilijk gedaan over het gebruik van solid state onderdelen. Deze voorversterker is opgebouwd met nette SMD (Surface Mounted Devices) componenten. Zelfs de buizenversterker zelf schaamt zich er niet voor om gebruik te maken van de getransistoriseerde Prima Luna Adaptive Auto Bias, die constant de bias waar nodig aanpast en ook de uitgangstrap beveiligd. Dat maakt het ook eenvoudig om EL34 (low bias) tegen bijvoorbeeld KT88's (high bias) uit te wisselen. Met het omzetten van een schakelaar aan de zijkant kan je eenvoudig tussen low- en high bias kiezen. Staat de schakelaar verkeerd? Geen ramp, het betekent alleen dat de setting niet optimaal stond. De beveiliging van deze versterker is voorbeeldig en beschermt tegen alles dat zo'n beetje denkbaar is. Softstart, Outputstage protection, BTI (Bad Tube Indication) en PTP (Power Transformer Protection). Ok, er zijn grenzen, wanneer je het voor elkaar krijgt om met forse kracht een buis verkeerd in een socket te plaatsen dan houdt de garantie (terecht) op. Om een lang verhaal kort te maken, deze versterker gebruikt overal de beste technologie om een buizenversterker maximaal tot zijn recht te laten komen. Deze Prima Luna Evo 100 laat dan ook specificaties zien die gewoon erg goed zijn voor een buizenversterker. Een frequentie karakteristiek van 10Hz-75 kHz. +/- 3dB is prima, evenals een S/N ratio van 90 dB. Alleen bij de vervorming kom je uit op een THD

van 0,2% @ 1W. Dat is natuurlijk ook weer niet gek, omdat harmonische vervorming bij een buizenversterker gehoormatig een ander fenomeen is dan bij een transistorversterker. De soort vervorming geeft die kenmerkende 'warmte'. Dat is natuurlijk iets dat je bevalt of niet. Efficiënt is de versterker niet direct te noemen, van de bijna 300W die het apparaat verbruikt staat ongeveer 40 Watt per kanaal beschikbaar om een luidspreker aan te sturen. Prima Luna geeft aan dat een korte opwarmperiode voldoende is en dat de versterker geen 24 uur per dag hoeft aan te staan.

Ik was dus in een verrassend positieve stemming toen ik deze (moderne!) versterker ging opstellen. De netentree is gemonteerd met twee verschillend gekleurde schroeven, een blank metalen en een zwart geanodiseerde. De blank metalen

schroef markeert 'fase' en de zwart geanodiseerde 'nul'. Handig als je belang hecht aan de 'correcte' netaansluiting. Alle ingangen zijn netjes voorzien van plastic beschermdopjes. Het aansluiten was eenvoudig. Hier merk je dan wel weer dat je te maken hebt met een buizenversterker. Er is een 4 Ohm en een 8 Ohm aansluiting voor je luidsprekers. Als je

dat niet weet, geen ramp. Je wordt zelfs uitgenodigd te experimenteren om uit vinden wat je het meest aangenaam vindt klinken. En dan is er muziek...Alhoewel, dan zou er muziek moeten zijn. Stille dus. Nog eens goed nakijken. En dan valt je die schakelaar aan de zijkant op waar je kunt kiezen tussen luidsprekers en hoofdtelefoon. Het is wat lastig

te zien wat er nu bedoeld wordt. Die maar eens omgeschakeld, en ja hoor, muziek! Om in stijl te beginnen eens wat oude platen gespeeld op de platenspeler die ik op dat moment ter beschikking had. Fisher-Z (going deaf for a living), Vandenburg ((Heading for a storm- oei, wat een slechte persing). Daarna het serieuze werk :-). Dali-Thirtyfive Years en Richard Strauss, Wiener Philharmoniker, Herbert von Karajan (Decca 1141/2000). Dat alles nog eens aangevuld met CD's van Dire Straits, Chris Jones en Sara K. De hamvraag natuurlijk is hoe dit dan allemaal klinkt! Het antwoord is kort maar krachtig, Prima! Eigenlijk merkte ik dat ik me wilde uitdrukken in negatieve termen. De bas was niet beperkt, ik hoorde geen ruis, ik had mijn gereedschapsset niet nodig, ik hoefde niets in te stellen, ik hoefde niet te wachten.. Die vooroordelen zaten nogal diep, merkte ik. En wat deze Prima Luna betreft volledig ten onrechte. Dit is goed, dit is leuk!

Zijn er dan nog negatieve zaken die vermeld moeten worden? We hadden het al even over die hoofdtelefoon/versterker schakelaar die wat onduidelijk was (maar dat went snel genoeg) en de gebruiksaanwijzing zou iets mooier uitgevoerd kunnen worden. O ja, de meegeleverde handschoentjes zijn

wat meer afgestemd op mensen met kleine handen. Ik heb geen echt grote handen, maar de handschoentjes waren krap. Als je grote handen hebt passen ze niet. Met andere woorden, dit is spijkers zoeken op laag water.

Voor wie is deze versterker nu bedoeld? Ik zie deze Prima Luna EVO100i Ultra lineaire geïntegreerde versterker prima passen in een modern interieur. Samen met een platenspeler, een streamer en een paar goede luidsprekers zou dit een serieuze hippe set zijn. Maar als je het als 'buisenliefhebber' aandurft om eens buiten de dogmatische grenzen van het 'echte' buisengeluid te treden zou het me niet verbazen dat dit wel eens een openbaring kan zijn. Alle voordelen, maar niet de nadelen.

Goed, ik moet dus toegeven dat ik inderdaad vooroordelen had tegen buisversterkers in het algemeen. Ik ben dan ook blij dat deze Prima Luna laat zien dat je ook mooie versterkers met buizen kunt maken die gewoon te gebruiken zijn net als iedere andere versterker. En dat voor 2.450 euro.

[Meer informatie op de website van de importeur
www.moremusic.nl](http://www.moremusic.nl)